

Ramon Llull

Llibre de les bèsties

Versió i notes: Francesc Machirant
Il·lustracions: Alejandro Kucharski

ELS NOSTRES AUTORS

bromera

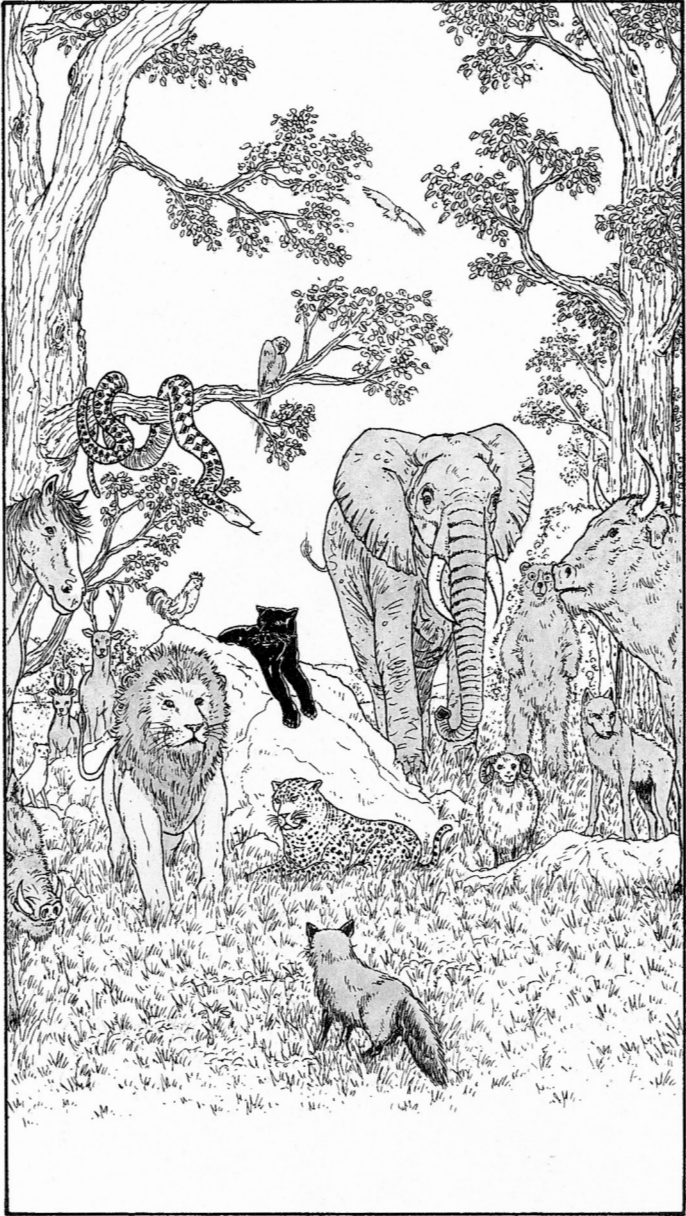
I. De l'elecció del rei

En una agradable planícia, per on passava una delitosa aigua, hi havia reunides moltes bèsties que volien elegir rei. Acordaren per majoria que el lleó fóra el rei; però el bou, tot oposant-se a aquella elecció, va dir:

—Senyors, la noblesa d'un rei requereix que siga de bella figura, gran, humil i que no cause cap dany als seus súbdits. El lleó no és un animal gran ni viu d'herba, sinó que s'alimenta d'altres bèsties i té una veu que ens fa tremolar de por quan crida. El meu consell és que elegiu el cavall com a rei, perquè el cavall és un animal gran, bell i humil. A més, és lleuger i no té aspecte orgullós ni menja carn.

Aquestes paraules del bou agradaren molt al cérvol, al cabirol, al moltó i a tots els altres animals que s'alimenten d'herbes. Però la rabosa va parlar primer que ningú i digué:

—Senyors, quan Déu creà el món, no ho va fer amb la intenció que l'home fóra conegut i estimat, sinó que el creà perquè Ell fóra estimat i conegut per l'home. Déu va voler per tant, que els animals serviren l'home, encara que l'home s'alimenta de carn i d'herba. I vosaltres, senyors, no heu de fer cas de l'opinió del bou que no estima el lleó perquè s'alimenta

de carn, sinó que heu de seguir la regla i l'ordre que Déu ha establert i posat en les criatures.

De l'altra part, el bou i els seus companys replicaren a la rabosa que justament per això proposaven que el cavall fos rei: perquè s'alimenta d'herba. Ells posaven tota la bona intenció en l'elecció del rei, ja que si hagueren tingut mala idea, no haurien proposat que el cavall, que s'alimenta de l'herba que ells mengen, fóra rei. Les paraules de la rabosa sobre l'elecció del rei eren mentideres. Ella volia que el lleó fóra rei perquè s'alimenta de les deixalles de la caça que a ella li sobren. Per això ho feia, i no per la noblesa del lleó.

Es digueren tantes paraules d'una part i de l'altra, que tota la cort es desconcertà i l'elecció va ser invalidada. L'ós, el lleopard i la pantera, que tenien l'esperança de ser elegits rei, proposaren que la reunió de la cort es perllongara fins que es decidira quin era l'animal més digne de ser rei. La rabosa va descobrir que l'ós, el lleopard i la pantera volien prorrogar l'elecció perquè cadascun tenia l'esperança de ser rei. Aleshores, davant de tots, va dir aquestes paraules:

—En una catedral s'havia d'elegir bisbe, però en aquell capítol hi havia diferents opinions sobre aquella elecció. Els canonges volien que fos bisbe el sagristà d'aquella església, que era un home molt savi i virtuós. Però tant l'ardiaca com el cabiscol pensaven que ells serien els elegits. Per això ambdós s'oposaven a l'elecció del sagristà i van consentir que eixira elegit un simple canonge sense coneixements, prim i luxu-

riós. Tot el capítol es va sorprendre molt d'allò que deien l'ardiaca i el cabiscol. Un dels canonges d'aquell capítol va dir: «Si el lleó és rei i l'ós, la pantera i el lleopard s'oposen a la seua elecció, el rei sempre els tindrà tírria. Si el cavall és elegit rei i el lleó fa alguna cosa contra ell, ¿com podrà venjar-se si no és un animal tan fort com el lleó?».

Quan l'ós, la pantera i el lleopard van sentir l'exemple que la rabosa havia contat, tingueren molta por del lleó. Hi estigueren d'acord amb la seua elecció i inclús volgueren que el lleó fóra rei. Gràcies a l'ós i a les altres bèsties que mengen carn, el lleó va ser elegit rei, a pesar de l'oposició de les bèsties que es nodreixen d'herba. Tot seguit, el lleó donà permís a tots els animals que s'alimentaven de carn perquè menjaren i visqueren dels animals que menjaven herba.

Un dia, el rei estigué reunit en parlament amb els seus barons tractant sobre la disposició de la seua cort fins a poqueta nit. Durant tot aquell dia estigueren sense menjar ni beure. En acabar, el lleó i els seus companys sentiren fam, de manera que el rei va preguntar al llop i a la rabosa què podrien menjar. Ells els respongueren que era tard per aconseguir algun aliment, però que prop d'aquell lloc hi havia un vedell, que era fill del bou, i un pollí, que era fill del cavall, amb els quals podrien sadollar ben bé la seua fam. El lleó va ordenar que li dugueren el vedell i el pollí, i se'ls menjaren. El bou s'enfurí molt per la mort del seu fill, i així mateix el cavall. Decidiren tots

dos posar-se al servei de l'home i, d'aquesta manera, que ell els venjara de la falta que el seu senyor els havia ocasionat. Quan el bou i el cavall es van presentar a l'home per servir-lo, aquest muntà el cavall i posà el bou a llaurar.

Un dia es trobaren els dos animals i cadascun preguntà a l'altre pel seu estat. El cavall digué que treballava molt servint el seu senyor ja que tot el dia el muntava i el feia cavalcar amunt i avall, i de dia i de nit el tenia pres. Desitjava deslliurar-se d'aquell senyor i fins i tot tornaria de bon grat a sotmetre's al lleó. Però, com que el lleó és un animal que s'alimenta de carn i ell havia estat proposat per a rei, tenia por de tornar al seu regne. S'estimava més viure penosament sota la senyoria de l'home, que no menja carn de cavall, que en companyia del lleó, que sí que en menja.

Quan el cavall acabà de relatar al bou les seues desgràcies, aquest li contà que també ell patia molt. Llaurava durant tot el dia, i el seu senyor triava el blat de la terra que ell llaurava i no li'n deixava menjar gens. En acabar de llaurar, i fatigat com estava per la faena, el seu senyor l'enviava a pasturar l'herba que havien menjat les ovelles i les cabres mentre ell havia estat llaurant. El bou es queixava molt del seu senyor i el cavall l'aconsolava tant com podia.

Mentre el bou i el cavall parlaven, va arribar un carnisser per veure si el bou estava gros, perquè l'amo li'l volia vendre. El bou digué al cavall que el seu senyor el volia vendre i fer-lo matar perquè servira de

vianda per als homes. El cavall li contestà que malament li recompensava tot el servei que li havia donat. Els dos companys ploraren molt. I, finalment, el cavall va aconsellar al bou que fugira i que se'n tornara a la seua terra, ja que era preferible viure en perill de mort i amb preocupacions, que amb un amo tan desagrait.

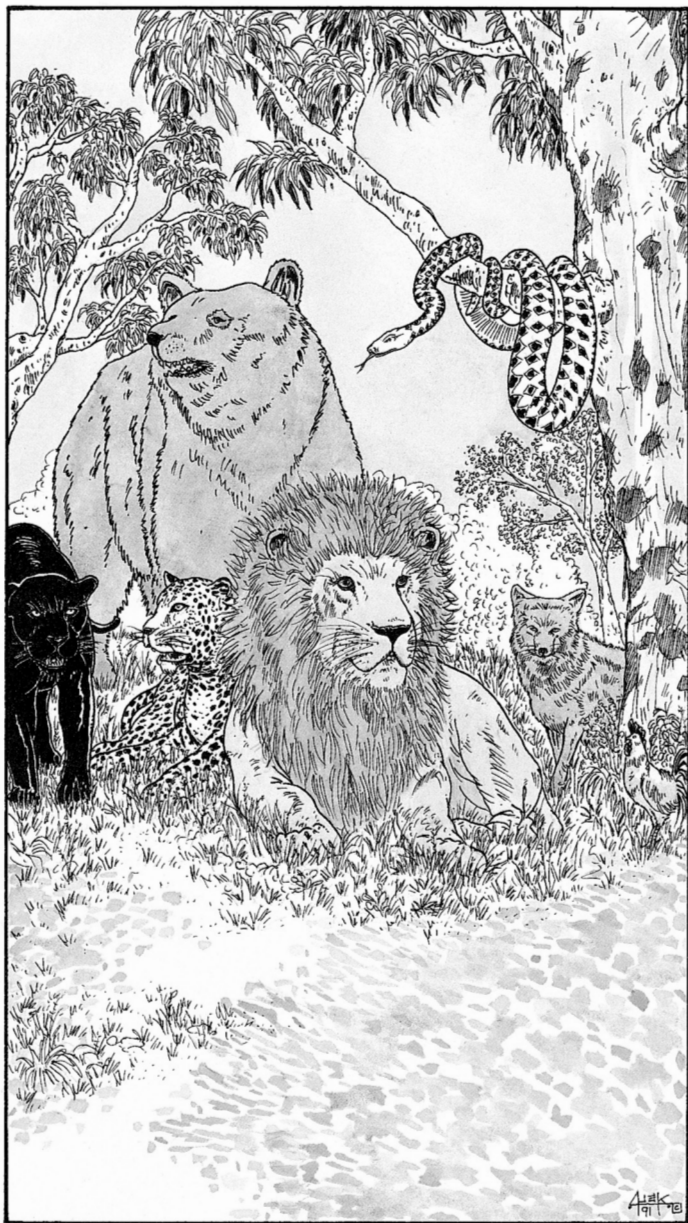
II. Del consell del rei

Quan el lleó va ser elegit rei, va pronunciar un bell discurs davant del seu poble. Va dir:

—Senyors, tots vosaltres m'heu elegit rei. Però heu de saber que el càrrec de rei és perillós i comporta molts problemes. És perillós perquè a causa dels pecats del rei moltes voltes Déu envia a la terra fam, malalties, mort i guerres; i el mateix fa pels pecats que comet el poble. Per això, l'ofici de rei és perillós per a ell i per al seu poble. I com que és ben difícil per a un rei governar-se a si mateix i al seu poble, us pregue a tots que em proporcioneu consellers que m'ajuden i que m'aconsellen en benefici meu i del meu poble. Us pregue que els consellers que trieu siguin homes savis i lleials, dignes de ser-ho i d'igualar-se amb el rei.

Les paraules que va pronunciar el lleó agradaren a tots els barons i al poble d'aquella cort, i tots pensaren que havien encertat en elegir aquell rei. Van acordar que l'ós, el lleopard, la pantera, la serp i el llop serien els seus consellers. Tots ells, davant la cort, van jurar que donarien lleial consell al monarca en tot allò que pogueren.

La rabosa s'enfadà molt perquè no l'havien elegida com a consellera i, en presència de la cort, va dir:

—Segons es troba escrit en l'Evangelí, Jesucrist, que és rei del cel i de la terra, volgué tenir l'amistat i la companyia d'homes senzills i humils. Per això va triar els apòstols com a homes senzills i pobres per donar a entendre que els exalçava per la seua virtut i per ser els més humils d'entre els homes. Al contrari que tots vosaltres, crec que haurien de formar part del consell del rei, bèsties senzilles i humils que no s'enorgulliren del seu poder ni del seu llinatge, ni que es volgueren equiparar amb el rei. D'aquesta manera servirien com a exemple d'esperança i d'humilitat a les bèsties senzilles que es nodreixen d'herba.

A l'elefant, al senglar, al boc, al moltó i a les altres bèsties herbívores va semblar bé el que deia la rabosa, i tots ells aconsellaren al rei que la rabosa, que parlava bé i que tenia una gran saviesa, formara part del consell del rei. Ella va suggerir que també en podien formar part l'elefant, el senglar, el boc i el moltó.

L'ós, el lleopard i la pantera s'inquietaren molt en sentir que la rabosa pertanyeria al consell del rei. Temien que amb la seua loquacitat i la seua astúcia els enemistaria amb el rei, ja que ella més que cap altra bèstia havia aconsellat d'elegir el lleó.

—Senyor —va dir el lleopard al rei—, en la vostra cort teniu el gall, que és savi i de bella figura, i que sap ser senyor de moltes gallines. A l'alba canta molt clarament i bellament. És molt més convenient que ell siga del vostre consell, que no la rabosa.

L'elefant va dir que era bo que el gall fóra del consell del rei perquè així li donaria exemple de com havia de governar i sotmetre la reina i el despertaria a l'alba per pregar Déu. Però que també la rabosa era apta per pertànyer al consell perquè era una bèstia que sabia moltes coses.

El lleopard digué que no era convenient que en el consell del rei hi haguera dues persones de natures tan oposades, ja que per la poca estima que es tenien, podien pertorbar el bon funcionament del consell.

La rabosa, per la seua banda, va dir que calia que en el consell del rei hi haguera bèsties belles i grans com l'elefant, el senglar, el boc, el moltó i el cérvol, perquè és convenient que el rei s'envolte de belles figures.

El rei desitjava que la rabosa i els seus companys formaren part de la cort i del seu consell, i així hauria estat si el lleopard no haguera dit secretament al rei aquestes paraules:

—Senyor, un comte estava en guerra amb un rei i, com que el comte no era tan poderós com el rei, es va veure forçat a utilitzar l'astúcia. Secretament féu grans regals a l'escrivà del rei perquè li comunicara tots els estratagemes que el monarca pensava utilitzar contra ell en la guerra. I d'aquella manera, l'escrivà soscavava el poder del rei, el qual no podia dur a bon terme la guerra contra el comte.

Quan el lleopard va acabar de parlar i el lleó entengué la comparació, va decidir que el gall fóra de la seua cort, però no va voler que la rabosa en for-

mara part per tal que no fera saber a l'elefant i a les bèsties que s'alimentaven d'herba, els plans del rei ni els dels seus companys.